

Sivistys- ja hyvinvointipalvelualueen talousarvio 2027 ja taloussuunnitelma 2028-2030

Sivistyslautakunta 22.09.2026
318/02.01.00/2026

Sivistys- ja hyvinvointipalvelualueen vuoden 2027 talousarvion pohjana on talousarviokehys, joka hyväksyttiin kunnanhallituksessa 15.06.2026.

Sivistys- ja hyvinvointipalvelualueen kehyspohjan valmistuttua, ennen kunnanhallituksen talousarviokehystä, palvelualueille annettiin säästötarve, joka tuli löytää ennen kunnanhallituksen talousarviokehystä.

Sivistysjohtaja teki kesällä 2026 sivistys- ja hyvinvointipalveluiden tulosalueille alustavat raamivähennykset, joita tulosalueet ovat saaneet tarkastella ja muuttaa talousarvion jatkovalmistelussa. Sivistys- ja hyvinvointipalveluiden osuus säästötarpeesta oli 0,8 milj. euroa. Kunnanhallituksen palvelualueelle määrittämään talousarviokehys on viety tämä karsintatarve tulosalueiden toimesta.

Sivistys- ja hyvinvointipalvelualueen talousarviokehys ja lautakuntien käyttötaloussesitys vuodelle 2027 on esitetty alla olevassa taulukossa.

Sivistys- ja hyvinvointipalvelut	TP 2025	MTA 2026	Raami Pohja 2 2027	LTK 2027
Tuloarviot ja määrärahat				
Toimintatulot	3 348 478	3 462 704	3 304 914	3 347 914
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0
Toimintamenot	-57 409 776	-59 851 559	-59 618 553	-59 771 509
Toimintakate (Netto)	-54 061 299	-56 388 855	-56 313 639	-56 423 595
Laskennalliset kustannukset				
Poistot ja arvonalentumiset	-335 251	-97 180	-97 180	-52 429
Tehtävän kokonaiskustannukset	-57 745 027	-59 948 739	-59 715 733	-59 823 938

Menojen arvioinnissa on huomioitu kustannustason kasvu niissä kuluerissä, joissa kustannukset ovat kasvaneet. Palkkojen sivukulut on huomioitu vuoden 2026 tasossa. Talousarvio sisältää palkankorotusten varauksen.

Vuoden 2027 talousarvioesityksessä on tehty henkilöstöhallinnon ohjauksessa henkilötövuosien (HTV) laskentaperiaatteissa muutos kuluvan vuoden talousarvioon nähden. HTV-laskennassa on huomioitu vakinaiset ja määräaikaiset palvelussuhteet, osa-aikaisuus sekä palvelussuhteiden alkamis- ja päättymisajankohdat kalenterivuoteen suhteutettuna. HTV-laskennassa on huomioitu vakinaiset ja määräaikaiset palvelussuhteet, osa-aikaisuus sekä palvelussuhteiden alkamis- ja päättymisajankohdat kalenterivuoteen suhteutettuna. Osa määräaikaisista HTV-luvuista voi kuvata vakinaisen tehtävän määräaikaista hoitamista esim. kelpoisuustilanteen vuoksi. Muutoksella pyritään kuvaamaan paremmin todellista henkilömäärää ja sen muutosta entistä tarkemmin.

Henkilöstösuunnitelma on liitteenä 2.

Sivistys- ja hyvinvointipalvelualueen talousarvioon liittyvät tavoitteet vuodelle 2027

Elinikäisen oppimisen ja hyvinvoinnin tulosalueen tavoitteet ulottuvat koko valtuustokaudelle. Keskeinen suunnitelma, joka ohjaa tulosalueen toimintaa on hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelma vuosille 2026-2030. Tulosalueen palvelut osallistuvat laajasti kaiken ikäisten kuntalaisten lukutaitotyön edistämiseen ja niihin liittyvät toimenpiteet tarkennetaan vuosittain hyvinvointilautakunnan asettamien tavoitteiden kautta. Vuonna 2027 nuorisopalveluihin vakinaistetaan yksi henkilötyövuosi. Vakinaistamisella edistetään määräaikaisen henkilöstön avulla kehitetyn palvelumallin jatkuvuutta ja varmistetaan esimerkiksi harrastamisen Mäntsälän mallin vakiinnuttaminen ja perusnuorisotyön monimuotoistaminen. Kirjaston tarveselvityksen valmistuttua vuonna 2026, kirjaston hankesuunnittelutyön tueksi ryhdytään kartoittamaan tarveselvityksessä esitettyjä tilatarpeen ratkaisuvaihtoehtojen etsimistä, jotta hankesuunnitelmatyön käynnistyminen voidaan käynnistää suunnitellusti vuonna 2029. Hallintopalvelualueen kanssa selvitetään kunnan kulttuuripalvelujen kokonaisuuden ratkaisuvaihtoehtoja.

Varhaiskasvatuksessa jatketaan lasten liikkumisen lisäämistä, panostetaan lasten osallisuuteen ja osallistutaan koko palvelualueen lukutaitohankeeseen kehittämällä lasten lukivalmiuksia. Tulosalueen laatutyö jatkuu. Varhaiskasvatuksessa jatketaan hyviä tuloksia tuonutta henkilöstön sairauspoissaolojen vähentämiseen tähdännyttä toimintamallia. Varhaiskasvatuksen palveluverkon takastelu tuodaan osaksi koko sivistys- ja hyvinvointipalveluiden palveluverkkotarkastelua. Varhaiskasvatuksen henkilöstörakenteen muutoksen eteenpäin vieminen tulee olemaan haaste, jotta vuoden 2030 tavoitteena oleva lainsäädäntövaatimus täytetään varhaiskasvatuksen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksissa.

Opetuksessa edistetään keskustan alueen kouluverkkoratkaisun toimenpiteitä päätetyn mukaisesti vuoden 2027 aikana. Palveluverkon tarkastelua kokonaisuutena jatketaan. Henkilöstösuunnittelua jatketaan aktiivisesti. Oppilasmäärän vähentymisen myötä henkilöstötarve on vähentynyt ja vähenee erityisesti tiettyjen ammattiryhmien osalta (luokanopettajat, aineenopettajat). Vuoden 2027 aikana tarkastalleen määräaikaisen henkilöstön tarvittavaa määrää ja tehdään toimenpiteitä tarkastelun pohjalta. Erityisopettajien kelpoisuusastetta pyritään nostamaan. Opetuspalveluissa jatketaan tekoälyn laajempaa käyttöönottoa oppimisen tukena. Koulupäivän liikunnallisuutta lisätään ja vahvaa panostusta lukutaitoon jatketaan.

Sivistys- ja hyvinvointipalvelualueen yhteisenä tavoitteena on kehittää palvelupolkuja kuntalaisten näkökulmasta tarkasteltuna. Kunnan lakisääteisten palvelujen kehittämistä tehdään tarkastelemalla lainsäädäntö, toiminta ja palvelujen ikänäkökulma sekä palvelutarve ja käytettävissä oleva resurssi. Tavoitteena on kuntastrategian konkretisoiminen entistä paremmin kuntalaisia palvelevaksi toiminnaksi sivistys- ja hyvinvointipalvelualueella.

Kunnanvaltuustoon nähden sitoviksi tavoitteiksi esitetään liitteenä olevassa tavoitetaulukossa punaisella tekstillä korostettuja tavoitteita. Muut tavoitteet, jotka talukossa ovat, on johdettu kuntastrategiasta ja ovat lautakuntiin nähden sitovia tavoitteita.

Kunnanvaltuuston ja lautakuntiin nähden sitovat tavoitteet on esitetty liitteessä 3.

Palvelualueen toimintaan kohdistuvat riskit ja niiden hallinta

Palvelualueen riskien hallintaan vaikuttavat merkittävästi valtion päätökset, joiden kautta toimintaan kohdistuvat muutokset tuovat yleensä kuntiin lisävelvoitteita ja sitä kautta myös todennäköisesti taloudellisia haasteita. Kunnan lapsimäärän ennakoiminen vaikuttaa kuntapalveluiden ja talouden suunnitteluun. Kuntaan suuntautuva muuttoliike on pehmentänyt lapsimäärän vähenemistä. Väestökehitys haastaa myös koko kunnan palvelutarjonnan tarkasteluun ja tarvittavien palvelujen painopisteiden määrittelyyn. Valintojen tekeminen edellyttää kaikkien palvelujen tarkastelua ja resurssien mukaista palvelujen priorisoinnin tekemistä. Riskinä on, jos tätä ei pystytä tekemään kunnan palveluiden kehittäminen pysähtyy ja päätöksenteon valintamahdollisuudet kaventuvat.

Elinikäisen oppimisen ja hyvinvoinnin tulosalueella toiminnan riskit tulevat valmisteltavista valtionosuusuudistuksista, jotka koskevat vapaansivistystyön ja taiteen perusopetuksen valtionosuusrahoituksia. Ennakolta arvioidaan näiden rahoitusuudistusten vaikuttavan palvelujen rahoitus pohjaan heikentävästi. Riskejä hallitaan seuraamalla uudistuksia ja valmiudella reagoida tarvittaessa jo etukäteen rahoitusmuutoksiin. Vapaa-aikapalveluiden palveluverkon kehittämistä edistetään tekemällä rakennuttamispalveluiden kanssa. Kirjaston tarveselvitys vuonna 2026 antaa mahdollisuuden monitoimitalon peruskorjaukseen suunnitelmalliseen etenemiseen.

Varhaiskasvatuksen tulosalueen haasteena on erityisesti varhaiskasvatuksessa pätevän henkilöstön saatavuus. Tätä riskiä hallitaan yhdessä henkilöstöhallinnon kanssa ohjaamalla lastenhoitajia täydennyskoulutukseen ja tukemalla työn ohessa tapahtuvaa kouluttautumista.

Varhaiskasvatuksessa riskinä on myös yksityisen varhaiskasvatuksen toimintaedellytysten heikkeneminen ja lasten siirtyminen yksityisestä varhaiskasvatuksesta kunnalliseen varhaiskasvatukseen. Tätä riskiä voidaan hallita palvelusetelillä, josta on tehty useita selvityksiä vuosien 2024 ja 2025 talousarvioesityksissä. Palvelusetelin käyttöönottoa valmistellaan vuonna 2026 vuodelle 2027 ja sisältyy erillisenä esityksenä sivistys- ja hyvinvointipalvelualueen vuoden 2027 talousarvioon. Palvelusetelin käyttöönotto kasvattaa vuositasolla varhaiskasvatuksen kustannuksia 527 000 euroa ja vuonna 2027 viiden kuukauden osalta 220 000 euroa.

Varhaiskasvatustilojen väheneminen sisäilmahaasteiden takia ja samalla kasvaneen syntyvyyden takia tuo riskin tilojen riittävydestä varsinkin, jos positiivinen kehitys syntyvyydessä jatkuu. Tätä riskiä hallitaan varhaiskasvatuksen palveluverkon tarkastelun liittämisellä koko palvelualueen palveluverkkosuunnitteluun.

Opetuksen tulosalueella keskeisin haaste on laskeva oppilasmäärä, joka aiheuttaa väljyyttä kouluihin. Jos toiminnan nykyrakenne säilyy, lasten opetukseen menevä resurssi ja välillisiin kustannuksiin varattu resurssi muuttuu kestävämmällä tavalla niin, että pahimmassa tapauksessa välilliset menot kasvavat suuremmiksi kuin varsinaiseen toimintaan osoitetut menot. Tätä riskiä hallitaan sivistys- ja hyvinvointipalvelualueen pitkäjänteisellä palveluverkon tarkastelulla ja siihen liittyvällä Mäntsälän keskustan alueen kouluverkkoselvityksen toimenpiteiden edistämällä.

Investoinnit

Opetuspalveluiden tulosalueelle investointeihin ei ole varattu rahaa vuodelle 2027. Varhaiskasvatuksen tulosalueen investointiesitys vuodelle 2027 on Uuden Anttilan päiväkodin kalustus (30 000 €) sekä asiakastietojärjestelmän kilpailutus (30 000 €).

Elinikäisen oppimisen ja hyvinvoinnin tulosalueen investointiesitykset ovat monitoimitalon kuntosalilaitteiden uusimisen jatkaminen (40 000 €) ja kirjastoaineiston tunnistejärjestelmän päivitys (15 000 €).

Investoinnit	Kustannus- arvio	TA 2027	TS 2028	TS 2029	TS 2030
Hyvinvointilautakunta ja sivistyslautakunta					
Irtain omaisuus					
Tilojen kalustaminen					
Opetussuunnitelman mukainen kalustaminen			-30 000	-30 000	-30 000
Uuden Anttilan päiväkodin kalustus		-30 000			
Monitoimitalon kuntosali, kuntosalilaitteiden jatkohakinnat		-40 000			
Irtain omaisuus yhteensä		-70 000	-30 000	-30 000	-30 000
Aineeton käyttöomaisuus					
Kirjastoaineiston tunnistejärjestelmän päivitys		-15 000			
Varhaiskasvatuksen asiakastietojärjestelmä		-30 000		-45 000	
Aineeton käyttöomaisuus yhteensä		-45 000		-45 000	
Hyvinvointilautakunta ja sivistyslautakunta yhteensä		-115 000	-30 000	-75 000	-30 000
Menot					
Tulot					
Netto		-115 000	-30 000	-75 000	-30 000

Valmistelija

Sivistysjohtaja Timo Ahvo, sähköposti timo.ahvo(@)mantsala.fi, controller Kristian Kuisma, sähköposti kristian.kuisma(@)mantsala.fi, hyvinvointipäällikkö Katja Elo, sähköposti katja.elo(@)mantsala.fi, varhaiskasvatuspäällikkö Karoliina Purola(@)mantsala.fi, opetuspäällikkö Marko Lipponen, sähköposti marko.lipponen(@)mantsala.fi

Esittelijä

Sivistysjohtaja Ahvo Timo

Päätösehdotus

Sivistyslautakunta päättää hyväksyä sivistys- ja hyvinvointipalvelualueen talousarvioesityksen 2027 ja taloussuunnitelman vuosille 2028–2030 sekä investoinnit vuodelle 2027.

Lisäksi sivistyslautakunta esittää, että varhaiskasvatuksen palvelusetelin käyttöönotolle varataan vuoden 2027 talousarvioon 220 00 euron määräraha varhaiskasvatuksen tulosalueelle. Määräraha ei sisällä palvelualueen talousarvion raamiin.

Sivistyslautakunta hyväksyy liitteessä 2 olevan henkilöstösuunnitelman 2027 sekä liitteessä 3 olevat lautakuntiin ja kunnanvaltuustoon nähden sitovat tavoitteet vuodelle 2027.

Päätös

Liite 1. Sivistys- ja hyvinvointipalvelualueen talousarviosesitys 2027 ja taloussuunnitelma vuosille 2028–2030

Liite 2. Sivistys- ja hyvinvointipalvelualueen henkilöstösuunnitelma 2027

Liite 3. Sivistys- ja hyvinvointipalvelualueen tavoitteet 2027